

TELESKOP

Rad umirovljenika poželjan, ali ne i kao pomoćnika u nastavi

objavljeno prije 3 tjedna Piše [Biljana Bašić](#)

□ 0

Iako je rad umirovljenika kod nas deklarativno poželjan, pa se navodno potiče i kroz zakonska rješenja, praksa pokazuje da to nije uvijek tako. Dapače, umirovljenicima koji žele raditi određene poslove u kojima postoji manjak radne snage, a čak imaju i vrlo izraženu humanističku notu, stavlja se prepreke zbog kojih se oni na tim poslovima gotovo uopće ne mogu zaposliti.

Primjerice, to su poslovi pomoćnika u nastavi kojeg zbog zakonskih rješenja otprije godinu dana, umirovljenici gotovo da i ne mogu raditi. Točnije, donošenjem novog Pravilnika o pomoćnicima u nastavi i stručnim komunikacijskim posrednicima u srpnju 2024. godine, te Zakona o osobnoj asistenciji, uvedene su znatne restrikcije prema oblicima rada u tom djelu prosvjetne aktivnosti.

Riječ je o tome da umirovljenici mogu raditi na pola radnog vremena 20 sati tjedno (80 sati mjesečno), što je nedovoljno da pokrije satnicu pomoćnika u nastavi. Naime, djeca s poteškoćama već od prvog razreda osnovne škole najčešće imaju satnicu od 21 sati, koja se povećava sa svakim sljedećim razredom, pa je tako primjerice već u petom razredu obično 30 sati tjedno. Da ne govorimo o srednjim školama, gdje je satnica za pomoćnika u nastavi u pravilu veća od 30 sati, blizu punog radnog vremena od 40 sati. Tu umirovljenika ni u kojoj varijanti ne može biti.

Prije novih propisa, te su se situacije rješavale ugovorom o djelu, koji ne stvara restrikcije u vezi broja sati na koje umirovljenik može raditi. No, prema novim zakonskim rješenjima, više se kao pomoćnik u nastavi ne može raditi preko ugovora o djelu, nego samo preko ugovora o radu na određeno vrijeme. Ili preostaje – volontiranje.

S tim se problemima susreo i umirovljenik Željko V. koji je nekoliko godina radio kao pomoćnik u nastavi u jednoj zagrebačkoj osnovnoj školi. No, čini se kako od ove školske godine to više neće moći.

Radio je s velikim entuzijazmom s djetetom koje bi sad trebalo poći u peti razred. Dijete ga je jako lijepo prihvatilo i postiglo je velik napredak u školu, zahvaljujući i poticajima koje je dobivalo od svog pomoćnika u nastavi. Za uspjeh u ovom poslu ključno je steći povjerenje djeteta s kojim se radi, što nije lagano kad se radi s djetetom s teškoćama. Treba prebroditi i delikatne situacije, uputiti dijete na suradnju s drugim učenicima, savladati niz prepreka. U ovom slučaju sve to se i poklopilo. Sve je polako prerastalo u idilu i činilo se da će se suradnja pomoćnika i djeteta s teškoćama nastaviti i u višim razredima. Pomoćnik se kandidirao i za rad u novoj školskoj godini, no nije primljen. Jer on ne može zbog zakonske zabrane, raditi više od 20 sati tjedno, a dijete će imati 30-ak sati. Od nastavka rada s tim djetetom više ništa jer je zakonodavac „bravurozno” stavio rampu za daljnje zapošljavanje.

Volontiranje?

Zapravo je cinično što je u zakon upisano da se na ovom poslu može i volontirati. Kao da je riječ o neko neobavezujućem zanimaciji, u koju bi se netko upustio da popuni slobodno vrijeme, a ne o teškom i zahtjevnom zanimanju, kakvo je pomoćnik u nastavi. Nije moguća niti varijanta zapošljavanja na 20 sata tjedno, a ostatak od 10 sati da se volontira, čak i da Željko V. entuzijastično prihvati i raditi besplatno dio radnog vremena. To brani zakon jer se ne može istovremeno biti zaposlen i volontirati na istom poslu.

A samo volonirati na poslu na kojem si do jučer bio zaposlen – nije opcija. Škole ne mogu popuniti radna mjesta pomoćnika u nastavi ni uz plaću, a kamoli da za to traže volontere. Zato poziva iz škola na volontiranje na mjestu pomoćnika u nastavi niti nema. Kad bi ih i bilo, svaki ozbiljan kandidat za pomoćnika bi se na to sigurno gorko nasmijao i odmahnuo rukom, znajući kako je taj posao težak. I plaćen je zapravo ponižavajuće malo – bruto satnica pomoćnika u nastavi je 7.50 eura, u Zagrebu nešto više od 8 eura.

Umirovljenicima je, uz zadovoljstvo da mogu pomoći djetetu s teškoćama da uspješno gura kroz školovanje, to je bio i dodatni izvor zarade koji će sada vjerojatno izostati. Paradoksalno je da škola u kojoj je Željko V. radio prošle školske godine, nije uspjela na natječaju popuniti sva mjesta za pomoćnike u nastavi, te je raspisan novi natječaj, pa će se tek vidjeti hoće li sva djeca kojoj je to potrebno i dobiti pomoćnika u nastavi.

Vladajuća većina hvali se i novim rješenjem, prema kojem će od 1. siječnja 2026. godine, umirovljenici moći raditi na puno radno vrijeme, uz primanje pola mirovine. Kad je riječ o umirovljenicima-pomoćnicima u nastavi, to neće riješiti problem. Čak kad bi i zanemarili činjenicu da se većini umirovljenika koji bi radili taj posao, neće isplatiti odreći se pola mirovine za veću satnicu u školi, to nije jedini problem. Naime, budući da školska godina počinje u rujnu, škole ne mogu čekati sve do siječnja da zaposle nekog umirovljenika na

puno radno vrijeme jer djeci s teškoćama pomoć u školi treba odmah na početku. Tu djecu se ne može staviti „na čekanje”.

Problem bi bio manji da pomoćnika u nastavi ne nedostaje. No, već sad sami roditelji djece s teškoćama kreću u potragu na društvenim mrežama za pomoćnicima u nastavi, jer znaju da ne mogu računati da će njihovom djetetu sustav sigurno naći pomoćnika. Škole su tu gotovo nemoćne jer ovise o volji zakonodavca. Koji uporno dokazuje da nema razumijevanja za djecu s teškoćama, što pokazuje i odnos prema pomoćnicima u nastavi.

Umirovljenik Željko V. se tu našao u procijepu – s jedne strane loša rješenja za rad umirovljenika, a s druge i nedefiniran status pomoćnika u nastavi. Primjerice, za pomoćnike u nastavi uvedena je prije godinu dana obavezna edukacija od 250 sati, koja je bila besplatna za one koji rade kao pomoćnici u nastavi, ali ne i za pomoćnike koji su bili umirovljenici ili studenti, nego su je oni morali sami platiti. Izuzetno diskriminatorna odluka, koja gotovo u startu eliminira umirovljenike, pa i studente. Jer „caltati” oko 750 eura za edukaciju nije malo za umirovljenike, kao i za studente. Pogotovo ako znaju da im je rad u novoj školskoj godini pod velikim znakom upitnika.

Posljedice ovakvog nereda u sustavima obrazovanja, a sada i mirovinskog osiguranja, u ovom slučaju snosit će djeca s poteškoćama jer se suzio krug osoba koje mogu obavljati posao pomoćnika u nastavi. Najodgovorniji za to su u vladajućim strukturama koji izgleda žive u nekom balonu odvojenom od stvarnosti, pa ne shvaćaju stvarne potrebe u društvu, ili ih namjerno ignoriraju.

Foto: Hina

Tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije

11. kolovoza 2025.